

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

15. De mutuo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

Precarium est, quod precibus petenti vtendum conceditur, quamdiu is, qui concessit, patitur. 4

In precario non præstatur culpa, nisi lata sit, quæ s dolo æquiparatur.

NB, Precarium non solum in rebus corporalibus, sed etiam in iuribus constitui potest, veluti, si me precario rogaueris, vt per fundum meum ire tibi liceat. Soluitur precarium 1. expressa voluntate concedentis. 2. Voluntate tacita. 3. Morte eius, cui concessam fuit, & non transit ad hæredes, cum sit veluti gratia personalis.

Precarii contractus est, de quo lib. 3. decret. per quem aliquid vtendum conceditur in perpetuum, vel ad tempus pro annua pensione, aut gratis ob remunerationem beneficiorum, idque ante tempus reuocari non potest, præterquam si à Prælato Ecclesie irrationabiliter concessio facta fuerit; tunc successor eius reuocare poterit. 6

CAP. XV.

De Mutuo.

Mutuum consistit in rebus, quæ sub eodem genere functionem recipiunt, videlicet quæ in numero, pondere, aut mensura consistunt, id est, pecunia numerata, vinum, oleum, frumentum. Illa enim dicuntur functionem recipere, quia sub eodem genere adeo similia sunt, vt in commutationibus vel substitutionibus alterum alterius vice fungi possint, & debent reddi vel eadem omnino, vel aliæ eiusdem nature & qualitatis & bonitatis. v. c. Vinum vetus pro veteri, nouum pro nouo.

In mutuo rei datae dominium transfertur, non item in commodato. A permutatione & emptione

Mm 2 ptione

ptione differt mutuam, quod in illa non idem, sed aliud genus recipiamus, ut pro vino pecuniam.

NB. Si mutuo reddendo certum tempus praeteritum fuerit, & mutuarius in mora culpabiliter erit(erit id est, sine graui necessitate) in utroque foramine damnum mutuanti compensare debet. Si autem nullo definito tempore mutuatum fuit, solutio debet, cum primum mutuator postulauerit, demum modo non statim postulet.

- 3 Filius familias pubes pecunias mutuo accipiens iure Caesareo non obligatur, ob S.C. Macedonianum. Si tamen filius familias, non opposita exceptione propria soluat, solutum repetere non possunt, quia naturalis obligatio manet. Causa autem cur filius familias eiusque fideiussoribus repetitio debiti soluti non concedatur, ea dari debet, quia hoc S.C. non principaliter ob fauorem personae, sed magis in odium generatorum introductum fuit, iuxta Ulpianum. Quare etiam id consequens est, quod mulier) fideiussor naturaliter obligetur, & tamen, si soluerit, conceditur ei condictio seu repetitio veluti iure civiliter indebite soluti) renunciare possit beneficio S.C. Ulpianiani, quippe quod in eius gratiam constitutum fuerat, at uero filius familias. exceptioni renunciare nequit, quia non ipsius causa, sed in odium creditoris introducta fuit.

NB. Si ex pecunia mutuo accepta, filius autem patris ditior factus est, eatenus naturali iure in confectione ad restitutionem obligatos esse.

Præterea NB. Verba S.C. solum loqui de pecunia & non de frumento, nisi fraus S.C. adhibita fuisset, ut eiusmodi distractis fructibus pecunia perueniret.

Aliqui casus sunt, quibus Senatus Consultum Macedonianum locum non habet (sic dictum, quia occasione fœneratoris Macedonis latum fuit, qui filiis pecunias numerare solebat, reddendas post mortem patrum: unde illi ansam ceperunt, patribus mortem machinandi; quo hæreditate parentum potiti, haberent, unde se ære alieno liberarent) 4
 1. Si filius cum pecuniam mutuò accepit, peculium castrense, vel quasi castrense habeat: siquidem in eo, quasi paterfamilias censetur. 2. Si filius familiaris sit, cum pecuniam accipit. 3. Si filius pro altero sui iuris existente, & mutuam accipiente, fideiussit, tenebitur: nisi id factum fuerit in fraudem S.C. 4. Si filio in studiis creditæ fuerunt pecuniæ ad necessarios sumptus quos ipsius patris pietas recusare non potest. 5. Si pecunia in rem patris versa.

Probabilis est etiam in foro conscientiæ, exceptionem S.C. opponi posse, modo mutuator in culpa aliqua fuerit, ut pœnæ locus esse queat; nam si mutuator probabiliter credidit filium, patremfamilias esse. Ratio, quia certum est, quod lex civilis in pœnam fœneratorum & Reipublicæ commodum statuere potuit, ut in utroque foro; ita patet ex l. sed si. §. sed etsi. ubi absolute dicitur filiumfamilias perpetuo tutum esse contra creditorem; ad id ut etsi non opposita exceptione à Iudice condemnatus sit, nihilominus S.C. exceptione uti liceat, quod vel falsum vel iniquum foret, nisi etiam in animæ iudicio exceptio illum tutum reddat.

NB. Filiusfamilias licet exceptione S.C. renunciare non possit, potest tamen si iuramento confirmet;

Mm 3 cum

cum omne iuramentum seruari debet, ac si possit sine dispendio salutis.

6 Si Administrator vel Curator alicuius personae, videlicet minoris, Hospitalis, Ciuitatis, pecuniam mutuò accepit, mutuans ostendere debet, pecuniam in vtilitatem eius personae aut loci versam esse, et que in fauorem. Ratio, cum enim administratores valde prouisi esse soleant ad pecunias mutuò accipiendas, ne ea res in fauorabilem personarum vel locorum detrimentum cedat, iure ita profectum fuit.

7 Si constet aut ostendatur Administratorem, vel alium quemuis mandatarium habuisse plenam facultatem mutuò accipiendi, probari non debet inutilitatem illius versam fuisse, pro quo accepit.

NB. Prælati debita antecessoris soluere tenentur, quæ pro necessitate Ecclesie contracta sunt, iuxta Glossam: Successor ad id tenetur, quod prædecessor facere debuit.

8 Qui spe mutui accipiendi Chirographum dedit intra biennium opponere potest, exceptionem non numeratæ pecuniæ, eo fine, vt in creditorem tantum onus probandi reiciat, pecuniam à se numeratam fuisse: qui si in probatione deficiat, absolute mutuatarius conuenitur. Ratio, quia desiderans aliquam sibi mutuo dari, fiducia huius beneficii sequendi, facile inducitur ad anticipandam confessionem accepti, quod nondum acceptum est.

Similis porrò exceptio intra 30. tantum dies creditoribus conuenit in quocunque debito, si opponant spe eius recipiendi se instrumentum confessionis, seu apocham maturius tradidisse. Cautio est ad excludendas eiusmodi exceptiones, si tabel

in publico instrumento scribat, in presentia sui & testium pecuniam numeratam fuisse.

CAP. X.

De Usura.

1
Usura est lucrū ex mutuo, quā ubi mutuū non reperitur, usurę locus non est. Vel, est fœnus, vel potius fœtus pecunię, id est, infelix spurius; cum tales res suapte natura parere non debeant.

2
 Lucrum vsurarium est, quicquid tēporale ac pretio æstimabile vltra sortem mutuo datam accipitur, quasi ratione mutui ex iustitia debitum sit.

3
 NB. Temporale; si enim spirituale, erit simonia.
 Usura nō est, nolle mutuare alteri, v.c. pecuniam, nisi vicissim mutuo det frumentum: sed usura est dare alicui mutuo, obligatione ipsi imposta, vt & in futuro tempore mutuare, aliudue officium præstare debeat. Ratio, quia vltra sortem suo tempore reddendam, mutuatario onus seu grauamen imponitur, quod precio æstimabile est.

4
 NB. Particulam, ratione mutui. Nam si alicui pecuniam ad pompas concedas, postulato precio, usura non committitur, quia non accipis ratione mutui, sed ratione locati.

(Quasi ex iustitia debitum.) Nam vsurarius non speres, vel etiam roges mutuatarium, vt memor beneficii, ex spontanea gratitudine remunerare vel, vel etiam eiusmodi grauitum donum accipias, vsurarius non es.

5
 NB. Obligatio remunerandi in pactum iustitię propter mutuū deduci non potest. Et pactum repugnat gratitię ac liberali remunerationi. Vnde illud; *Nemo in necessitate liberalis existit. item; Qui dat ali- quid ex necessitate, non dicitur donare.* NB.